

1. Увод

С пуним правом можемо рећи да је информација без икакве сумње постала кључни ресурс данашњице. Попут материје и енергије, о њој овиси сваки аспект живота и рада савременог човјека. Међутим, ако погледамо кроз историју цивилизације, од њених почетака примјећујемо велику тежњу људи да прикупе и сачувају информације што је дуже могуће, у крајњој линији заувјек. С тим у вези долази до развоја технологија које омогућавају прикупљање, чување, обраду и размјену информација. Данас када живимо у ери "информационог друштва", можда ће изгледати чудно, али почетак кориштења камених или глиненых плочица за записивање неке информације, можемо рећи и да је почетак развоја информациононих технологија.

Иако је од глиненых плочица до најсавременијих уређаја које данас користимо, прошло више од 5000 година, период од задњих 40-50 година можемо сматрати периодом "великог праска" нових технологија, међу којим посебно мјесто заузимају информационо-комуникационе технологије (ИСТ). Велики број информација и њихов значај у савременом свијету, те општи научно-технолошки развој, довели су до експанзије развоја информациононих технологија које омогућавају квалитетну обраду и пренос информација без обзира на њихову количину и структуру. Развојем и конвергенцијом компјутерске и телекомуникационе технологије долази до настанка и развоја информационо-комуникационих технологија.

Данас смо свједоци да по први пут у историји људског друштва, једна област (ИСТ), у великој мјери, представља главни покретач његовог развоја. ИСТ је област са неупоредиво највећом стопом раста у историји људске цивилизације. Ова област је код људи утемељила нови систем вриједности у свим сферама живота и рада.

Све већа улога и важност информациононих и комуникационих технологија у људском друштву је несумњиво једна од најбитнијих карактеристика савременог свијета. ИСТ је инкорпорирана у све нивое људских организациононих активности и значајно је утицала на комуникацију међу људима. Доба у коме живимо назива се различитим именима: дигитална револуција, информационо доба, дигитална економија, друштво знања и сл. Огроман значај информација даје за право тврдњи да данас живимо у новом "информационом друштву", у друштву у коме информације доминирају у новим облицима друштвене организације.

У савременој економији и модерном друштву ИСТ су кључни носиоци иновативних процеса и процеса развоја у највећем броју индустријских области и највећем броју друштвених заједница. У протеклим годинама, ИСТ су се рапидно "шириле" свијетом, приморавајући владе разних земаља да успоставе ефикасне јавне сервисе за своје грађане, пословни сектор да усваја нове облике пословања и комуницирања са пословним партнерима, становништво да користи Интернет у реализацији пословних, али и свакодневних активности. Трансформишући свијет, ИСТ су обезбиједиле окружење за раст иновативности и продуктивности, за ефикаснији начин повезивања људи и друштава и за креирање нових могућности које су унаприједиле стандарде живота у читавом свијету. Ове технологије промијениле су начин живота појединаца, њихових међусобних комуникација и начина рада, уводећи их у ново, информационо друштво, и тако доказале да су кључни предуслов за економски и друштвени развој.

Велики број држава у свијету започео је пројекат е-друштва у циљу стварања дигитално писменог друштва у којем би сваког свог грађанина, пословни систем и државне институције (администрацију) приближили дигиталном добу и које би зарад тога, било спремно да финансира и развија нове идеје, обезбјеђујући тако својим грађанима предности које доноси информационо друштво. Овакви пројекти предвиђају развој е-управе као модераног начина реализације јавних услуга (путем Интернета) и приближавања државне управе грађанима и привреди; е-образовања као облика прилагођавања образовних система потребама привреде која мора базирати на знању и дигиталној култури; е-здравства које уводи информационе технологије у здравствене услуге и омогућава доступност здравствених дигиталних информација грађанима и здравственим радницима; е-пословања кроз стимулацију реорганизовања пословних процеса коришћењем дигиталних технологија, а посебно кроз дигитализацију малих и средњих предузећа.

Ако погледамо каква ситуација влада у Републици Српској, како по питању развоја е-пословања уопште, тако и по питању е-управе, слободно можемо рећи да она није на задовољавајућем нивоу. Тренутно не постоје најадекватнији планови развоја ИСТ, као и успостављања међусобне сарадње различитих структура власти у циљу постизања већих ефеката у примјени и експлоатацији нових технологија, чему највише кумују неорганизованост и неповезаност, као и занемаривање властитог знања, могућности и потенцијала. Е-управа још увијек није достигла ниво да у потпуности замијени непосредну или писану интеракцију јавне управе и грађана. Међутим и поред свих корака које морамо прећи за стварање повољног амбијента за е-пословање, слободно можемо рећи да је е-управа област којој се у Републици Српској поклања велика пажња и за коју треба очекивати знатно већу експанзију.

Пред државу се, и поред ограничених средстава условљених рецесијом и економском кризом, намеће обавеза да у што краћем року поједностави и према потреби уједначи своје пословне процесе, те да заврши инвестирање у неопходну инфраструктуру ИСТ, са крајњим циљем имплементације е-пословања у јавну управу.

Савременим ИСТ се омогућавају боље услуге и лакше управљање, побољшава ефикасност и транспарентност самог пословања јавне управе. Јавна управа мора да има технолошки оквир за безбједан рад са великим бројем информација. Губитак информација, на било који начин, мора да се сведе на минимум. Такође треба подузети све неопходне мјере заштите, омогућити сигурно окружење за е-трансакције, те да подаци које дају грађани буду заштићени у сваком тренутку.

Истраживања и примјена, како на пољу е-пословања тако и е-управе, у јавном сектору Републике Српске су у почетној фази. Потребно је имати у виду, да за развој е-пословања, као и е-управе, треба много више од повремених информација на Web-сајтовима државних институција и органа јавне управе.

Од самог почетка свога дјеловања Јавни фонд за дјечију заштиту Републике Српске, као дио система јавних институција Републике Српске, свој развој, базирао је на увођењу информационо-комуникационих технологија и изради сопственог информационог система. Сам обим и структура података потребних како би грађани успјешно ушли у процедуру за остварење права из Закона о дјечијој заштити, слободно можемо рећи, нису ни остављали могућност неког другог избора.

Као и код већине информационих система, поред, хардвера и рачунарске мреже, софтвера, људских ресурса, основу информационог система Фонда чини и база података, креирана с циљем што квалитетнијег и ефикаснијег прикупљања и складиштења великог обима података, потребних како би грађани што лакше остварили своја припадајућа права и новчане накнаде из Закона о дјечијој заштити.

У току креирања и развоја базе података, која ће бити у стању да ефикасно

обезбједи реализацију права из Закона о дјечијој заштити, право на задовољавање развојних потреба дјеце - пројекат "Социјализација дјеце Републике Српске" није било регулисано тим Законом.

Сама припрема и реализација пројекта је веома обимна и комплексна, уз ангажман великог броја људи. Од самих почетака било је јасно да ће без увођења информатичке подршке у пројекат, његово функционисање кроз хрпу папирологије, бити веома отежано, готово немогуће.

Примјећујемо да је база података креирана за потребе пројекта врло једноставна, али је и поред тога у многоме олакшала рад на спровођењу реализације пројекта "Социјализација дјеце Републике Српске".

Наравно, са развојем нових технологија и све већим бројем нових захтијева везаним за реализацију пројекта, иде се у правцу редизајнирања базе у склопу информационог система Фонда.